

วนิดา : การดัดแปลงนวนิยายสู่ละครโทรทัศน์

Wanida: An Adaptation from Novel to Television Drama

ทัตพิชา สกุลสืบ¹

Tatpicha Sakulsueb¹

Received: 14 เมษายน 2565 Revised: 1 มิถุนายน 2565 Accepted: 3 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การดัดแปลงนวนิยายเรื่อง วนิดา เป็นละครโทรทัศน์ โดยใช้กรอบแนวคิดสัมพันธบทแนวทอน 4 ประการ คือ การขยายความ การคงเดิม การดัดแปลง และการตัดทอน และสัมพันธบทแนวตั้ง เพื่อวิเคราะห์โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก ผลการศึกษาพบว่า ละครโทรทัศน์ยังคงโครงเรื่องหลักไว้ และใช้การดัดแปลงเนื้อเรื่องด้วยวิธีการขยายความมากที่สุด โดยเพิ่มเหตุการณ์ระหว่างตัวละครเอกชายหญิงมากขึ้นเพื่อให้มีโอกาสเรียนรู้นิสัยใจคอและตกหลุมรักกันอย่างสมเหตุสมผล ส่วนแก่นเรื่องในละครโทรทัศน์ตรงตามบทประพันธ์ และแตกต่าง 1 ประเด็น สำหรับตัวละครมีการเพิ่มบทบาทและจำนวนตัวละครที่มากกว่าในนวนิยายเพื่อให้สมจริงและเพิ่มปัญหาให้แก่เรื่อง ฉากที่พบในละครโทรทัศน์ปรากฏครบตามบทประพันธ์ แต่หรูหราเกินกว่าที่บทประพันธ์ระบุ ในการผลิตซ้ำครั้งต่อไปควรเพิ่มเหตุผลการกระทำที่ร้ายกาจของตัวละครฝ่ายร้ายให้มากขึ้น

คำสำคัญ: วนิดา, การดัดแปลงนวนิยายเป็นละครโทรทัศน์, นวนิยายรัก

¹ อาจารย์, สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง; Lecturer, Program in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University, Thailand; e-mail: thatpic@hotmail.com

ABSTRACT

This article aimed at analyzing the adaptation of novel 'Wanida' to television drama by using 4 horizontal intertextuality concepts were expansion, existing, adapting, and cutting including vertical intertextuality for analyzing plot, theme, character, and setting. The result found that the television drama remained the main plot and adapted the story with expansion method. The expansion was an incident adding between the antagonists to learn each other and fall in love reasonably. Theme was the same as in novel and added 1 topic differently. Characters were added their roles and numbers more than in novel for reality and increasing story problems. Setting was the same to novel, but some locations were more luxurious than novel. The next reproduction should add more reasons for protagonists.

KEYWORDS: Wanida, An adaptation of novel to television drama, Romance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วนิดาเป็นเรื่องราวของหญิงสาวคนหนึ่งที่ต้องแต่งงานกับชายหนุ่มที่ชื่อประจักษ์ตามคำสั่งของพ่อชื่อนายดาว ส่วนประจักษ์ยอมแต่งงานกับเธอเพื่อประวิงเวลาในการชดใช้หนี้สินที่น้องชายของเขาเป็นคนก่อขึ้น ประจักษ์มีคนรักอยู่แล้ว ชื่อ พิสมัย เขาจึงไม่สนใจวนิดา ประจักษ์ให้สัญญาแก่พิสมัยว่าจะไม่เปลี่ยนใจ คุณนายน้อม แม่ของประจักษ์ที่รังเกียจวนิดาร่วมมือกับพิสมัยกลั่นแกล้ง และด่าทอวนิดาให้อับอายอยู่เสมอ ความขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างวนิดาและคุณนายน้อมมีสาเหตุมาจากการกล่าวหาว่าคุณหญิงมณฑา ย่าของวนิดา ลักลอบคบชู้ ทำให้หญิงสาวต้องการหาหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความจริงว่าย่าของตนเป็นผู้บริสุทธิ์ เมื่อได้พบหลักฐานแล้ว วนิดากลับไม่ติดใจเอาความทำให้ความไม่ลงรอยระหว่างวนิดากับคุณนายน้อมหมดลง ประจักษ์บอกเลิกพิสมัย และได้ใช้ชีวิตคู่กับวนิดาอย่างมีความสุข

วนิดา ผลงานประพันธ์ของวรรณสิริ หรือหม่อมมณีวิ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2482 นวนิยายเรื่องนี้ได้ดัดแปลงเป็นละครเวทีและละครภาพยนตร์มาแล้วอย่างน้อย 6 ครั้ง ครั้งล่าสุดสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2553 นำแสดงโดยทักษอร ภักดิ์สุขเจริญ และเจษฎาภรณ์ ผลดี และมีการนำมาฉายซ้ำบ่อยครั้งเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยครั้งแรกออกอากาศในปี พ.ศ. 2563 ช่วงละครเข้า ส่วนในครั้งที่สอง ปี พ.ศ. 2564 ออกอากาศช่วงละครก่อน

ข่าวภาคค่ำ แต่ยังคงได้รับความสนใจจากผู้ชมจนส่งผลให้มีเรตติ้งสูงกว่าละครเรื่องอื่นที่ออกอากาศพร้อมกัน (TV DIGITALWATCH, 1 กันยายน 2564)

นวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่อง วนิดา จึงเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจศึกษาด้วยทฤษฎีการดัดแปลงศึกษา (Adaptation Studies) ซึ่งมีแนวทางการวิเคราะห์แบ่งได้เป็น 3 มิติด้วยกัน คือ 1) มิติวิชาการ โดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้เดิม 2) มิติอุตสาหกรรม โดยพิจารณาจากผู้สร้างสรรค์ เจ้าของทุน ผู้ขาย และผู้ซื้อ และ 3) มิติศิลปวัฒนธรรม ที่พิจารณาการดัดแปลงในฐานะปรากฏการณ์ของสื่อและวัฒนธรรมร่วมสมัย ส่วนพัฒนาการของการดัดแปลงศึกษาแบ่งได้เป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ยุคลักษณะเฉพาะสื่อ ให้ความสำคัญและเคารพต้นฉบับที่นำมาดัดแปลง ระยะที่ 2 ยุคสหบท ให้ความสำคัญกับการตีความตัวบทดัดแปลง และระยะที่ 3 ยุคเครือข่ายการดัดแปลง ให้ความสำคัญกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของการดัดแปลง เช่น การข้ามพรมแดนสื่อ การปรากฏภายในสื่อ และการปรากฏอนุภาคในสื่อหลากหลายประเภท (นัทธนัย ประสานนาม, 2564, น. (23), 20, 25, 29)

ในงานวิจัยนี้ใช้แนวคิดการดัดแปลงในมิติวิชาการ ซึ่งเป็นมิติแรกเริ่มของการศึกษาโดยชี้ให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างระหว่างตัวบทต้นฉบับและตัวบทดัดแปลง ร่วมกับการใช้แนวคิดสัมพันธ์บท (Intertextuality) ตามทัศนะของตรีศิลป์ บุญขจร (2549) ที่เห็นว่า สัมพันธ์บทคือการเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างตัวบท หากตัวบทต้นทางและตัวบทปลายทางมีองค์ประกอบคล้ายคลึงกัน เช่น นวนิยาย ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ก็จะสามารถวิเคราะห์การเชื่อมโยงได้สะดวกขึ้น นอกจากนี้ สัมพันธ์บทยังสามารถวิเคราะห์ได้ทั้งแนวนอนและแนวตั้ง (John Fiske, 1987) การวิเคราะห์สัมพันธ์บทในแนวนอน คือ การพิจารณาวิธีการเชื่อมโยงตัวบทต้นทางไปยังปลายทาง เช่น การดัดทอน การคงเดิม ส่วนการวิเคราะห์สัมพันธ์บทในแนวตั้ง คือ การพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวบทต้นทางกับตัวบทอื่น ๆ ได้แก่ บทบาทการแสดง บทวิจารณ์ของผู้ชม การตัดตัวอย่างละครเพื่อนำเสนอแก่ผู้ชม โพลสำรวจความนิยมความคิดเห็นของผู้ชม (พลอยพรรณ มาคะผล, 2558, น. 20)

สำหรับกรอบการวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการศึกษาเปรียบเทียบสัมพันธ์บทแนวนอนและแนวตั้งของพลอยพรรณ มาคะผล (2558) ที่ศึกษาการเชื่อมโยงเนื้อหาจากละครโทรทัศน์สู่ละครโทรทัศน์เวอร์ชันต่าง ๆ 4 ประเด็น ได้แก่ การขยายความ การดัดแปลง การดัดทอน และการคงเดิมเนื้อหา โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของเรื่องเล่า ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และฉาก รวมถึงความคิดเห็นของผู้สร้างผลงาน ผู้ชม และข่าวต่าง ๆ เพื่อให้สามารถ

ตีความตัวบทละครโทรทัศน์ได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น และเพื่อให้ข้อเสนอแนะสำหรับการผลิตซ้ำวรรณกรรมข้ามสื่อในครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการดัดแปลงนวนิยายเรื่อง วนิดา เป็นละครโทรทัศน์ฉบับปี พ.ศ. 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การขยายความ หมายถึง การเพิ่มเหตุการณ์ หรือรายละเอียดในเนื้อหาที่ไม่ปรากฏในบทประพันธ์
2. การดัดแปลง หมายถึง การปรับเปลี่ยนเหตุการณ์ที่มีในเรื่องให้ต่างไปจากในบทประพันธ์
3. การตัดทอน หมายถึง การละทิ้งเหตุการณ์ที่ปรากฏในบทประพันธ์
4. การคงเดิม หมายถึง การรักษาเหตุการณ์รายละเอียดของเรื่องให้ตรงกับบทประพันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนวนิยายและละครโทรทัศน์เรื่อง วนิดา และกำหนดกรอบการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยทฤษฎีการดัดแปลงศึกษา และทฤษฎีสัมพันธบท
2. เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างตามองค์ประกอบของนวนิยายและละครโทรทัศน์ เรื่อง วนิดา 4 ประเด็น คือ 1) โครงเรื่อง ประกอบด้วย โครงเรื่องหลัก โครงเรื่องรอง การลำดับโครงเรื่อง และเนื้อเรื่อง 2) แก่นเรื่อง 3) ตัวละคร ประกอบด้วย ตัวละครเอก และตัวละครประกอบ และ 4) ฉาก
3. วิเคราะห์การดัดแปลงด้วยกรอบสัมพันธบทแนวนอน 4 ประการ คือ การขยายความ การดัดแปลง การตัดทอน และการคงเดิม ร่วมกับการใช้สัมพันธบทแนวตั้ง
4. สรุปและอภิปรายผลแบบพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

การดัดแปลงนวนิยายสู่ละครโทรทัศน์เรื่อง วนิดา สรุปลงได้ ดังนี้

1. โครงเรื่อง

1.1 โครงเรื่องหลัก

การกำหนดโครงเรื่องหลักในนวนิยายและละครโทรทัศน์นั้นใช้วิธีการ **คงเดิม** กล่าวคือ ชีวิตของหญิงสาวคนหนึ่งที่ถูกบังคับให้แต่งงานกับชายหนุ่มโดยไม่สมัครใจกันทั้งสองฝ่าย และต้องใช้ชีวิตท่ามกลางความรังเกียจของชายหนุ่มและคนรอบข้าง แต่ด้วยความตั้งใจที่จริงจังและกิริยาของหญิงสาวกลับทำให้สามารถเอาชนะใจทุกคนได้ ซึ่งการคงโครงเรื่องหลักเดิมไว้เช่นเดียวกับนวนิยาย ถือเป็นสิ่งสำคัญเพราะแสดงถึงความเคารพบทพระพันธ์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2537, น. 18-19) และยังเป็นขั้นแรกของการแปรรูปวรรณกรรมที่เหมาะสม ดังที่จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา (2558, น. 120) เน้นย้ำว่าการแปรรูปวรรณกรรมควรให้ความสำคัญกับการวางโครงเรื่องและพัฒนาโครงเรื่อง ตลอดจนเจตนาของตัวละครให้เป็นไปตามที่โครงเรื่องกำหนดไว้ อีกนัยหนึ่งคือ ละครโทรทัศน์ที่นำนวนิยายมาดัดแปลงนั้นย่อมต้องการคะแนนนิยมจากผู้ชมโดยอาศัยฐานจากผู้อ่านสนับสนุนกัน หากโครงเรื่องหลักผิดเพี้ยนไปจากเดิมมาก ย่อมส่งผลกระทบต่อความนิยมตามไปด้วย

1.2 โครงเรื่องรอง

การกำหนดโครงเรื่องรองในนวนิยายและละครโทรทัศน์แตกต่างกัน โดยในละครโทรทัศน์ใช้วิธีการ **ดัดแปลง** จากเดิมที่เป็นโครงเรื่องรองแบบคู่ขนาน กลายเป็นโครงเรื่องรองแบบเสริม ในนวนิยายนั้นใช้โครงเรื่องรองแบบคู่ขนาน ระหว่างชีวิตรักของประจักษ์กับวนิดา และประจักษ์กับคู่รักทั้งสามคนที่เข้ามาในชีวิต การที่นวนิยายใช้โครงเรื่องรองแบบคู่ขนานทำให้เห็นบุคลิกลักษณะของตัวละครเอกทั้งชายและหญิงชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะความดีของวนิดาที่แตกต่างจากผู้หญิงคนอื่นที่เข้ามาเป็นสเก๊าของตระกูลมหศักดิ์ แต่ในละครโทรทัศน์ได้ดัดแปลงให้โครงเรื่องรองเป็นแบบเสริม โดยให้บทบาทกับมนตรี เพื่อนของประจักษ์ มากกว่าประจักษ์ที่เป็นน้องชาย ซึ่งการดัดแปลงโครงเรื่องรองในลักษณะนี้เป็นการเลื่อนระยะเวลาการสมหวังในรักระหว่างพระเอก และนางเอก และยังผลิตซ้ำมายาคติที่ว่าคนดีต้องได้รักกับคนดี ซึ่งต่างจากพิศมัยที่นิสัยไม่ดี จึงต้องสูญเสียคนรักไป การดัดแปลงโครงเรื่องรองจากแบบขนานเป็นแบบเสริมนี้ทำให้อุปสรรคในความสัมพันธ์ของตัวละครเอกชายหญิงเด่นชัดขึ้น เพราะมีทั้งผู้ขัดขวางทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ยังเพิ่มตัวละครอื่น เช่น อำพันธ์ เพื่อทดสอบความรู้สึกของประจักษ์ที่มีต่อวนิดา

1.3 การลำดับโครงเรื่อง

การลำดับโครงเรื่อง 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย จุดเริ่มเรื่อง จุดเริ่มต้นของปัญหา จุดวิกฤต ปัญหาคลี่คลาย และจุดจบของปัญหา จากการวิเคราะห์พบว่า ละครโทรทัศน์ใช้วิธีการตัดแปลงครบทุกลักษณะ แบ่งเป็นการตัดแปลง 2 ขั้นตอน การคงเดิม 1 ขั้นตอน การขยายความ 1 ขั้นตอน และการตัดทอน 1 ขั้นตอน ดังจะแสดงตัวอย่างในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การตัดแปลงวิธีการลำดับโครงเรื่องจากนวนิยายสู่ละครโทรทัศน์ เรื่อง วนิดา

ขั้นตอน	นวนิยาย	ละครโทรทัศน์	วิธีการ
จุดเริ่มเรื่อง	ประจวบชอบพอนผัน ชำระหนี้จากนาย ดาว วงศ์วิบูลย์	ประจักษ์และพิสมัย เป็นคู่รักกัน	การตัดแปลง เปิดตัว ประจักษ์-พิสมัย แต่นวนิยาย เปิดเรื่องด้วยการเจรจาของ ประจวบกับนายดาว
จุดเริ่มต้นของ ปัญหา	ประจักษ์สั่งให้ ประจวบลาออก จากราชการ และ ไปทำงานเก็บเงิน กับเพื่อนของเขาที่ ภาคใต้ จากนั้นจึง ไปต่อรองกับนาย ดาว	คุณนายนอมบั้งคับ ให้ประจักษ์แต่งงาน กับวนิดาแทน ประจวบ	การตัดแปลง โดยเน้นให้ ความกตัญญูของประจักษ์ และเพิ่มเหตุผลในการล้าง มลทินให้แก่คุณหญิงมณฑา ของนายดาวโดยการส่ง ลูกสาวไปพิสูจน์ความจริง
จุดวิกฤต	วนิดา ประจักษ์ และพิสมัยติดอยู่ในวิหาร กลางสระ วนิดายอมเสี่ยงชีวิตปีนหน้าต่าง จนตกลงมาได้รับบาดเจ็บ แต่ก็สามารถ ช่วยเหลือคนอื่นให้ออกมาได้		การคงเดิม เนื่องจากขั้นตอน นี้เป็นจุดเปลี่ยนที่จะทำให้ ประจักษ์เห็นความแตกต่าง ของหญิงสาวทั้งสองคน และ แน่ใจในความรู้สึกของตนเอง
ปัญหา คลี่คลาย	ประจวบกลับมา ชำระหนี้นายดาวจึง มาร์บัวนิดากลับ บ้าน แต่ประจักษ์	ประจวบนำเงิน กลับมาชำระหนี้ นาย ดาวจึงมาร์บัวนิดา กลับบ้าน พิสมัย	การขยายความ ในละคร โทรทัศน์ได้เพิ่มเหตุการณ์อัน น่าอึดอัดระหว่างประจักษ์และ พิสมัย ที่ประจักษ์รู้ตัวแล้วว่า

ขั้นตอน	นวนิยาย	ละครโทรทัศน์	วิธีการ
	ขอร้องให้เธออยู่กับเขาต่อไป คุณนายน้อมไม่ยอม จึงขับไล่ทั้งสองคนไปจากบ้าน พิสมัยสิ้นหวังแล้ว จึงออกจากบ้านไป เหลือเพียงคุณนายน้อมอยู่เพียงลำพัง	ช่วยวนประจักษ์จนเขาหมดศรัทธา อีกทั้งประจักษ์แค้นใจแล้วว่าเขารักวนิดา จึงบอกเลิกกับพิสมัย	ความรู้สึกของเขาเปลี่ยนไป แต่พิสมัยยังไม่เปิดโอกาสให้เขาได้พูด จนกระทั่งพิสมัยช่วยวนประจักษ์ จนในท้ายที่สุดประจักษ์หมดความอดทน และหมดศรัทธากับความประพฤติของหญิงสาว ทำให้การบอกเลิกกับพิสมัยสมเหตุสมผลมากขึ้น อย่างไรก็ตามก็ดี ประจักษ์ได้ขอโทษพิสมัยที่ผิดสัญญา
จุดจบ	ความจริงเรื่องคุณหญิงมณฑาเป็นผู้บริสุทธิ์ถูกเปิดเผย แต่ไม่มีการระบุชื่อตัวการสำคัญ ซึ่งก็คือคุณนายน้อม ต่อมาวนิดาคลอดบุตรชาย เมื่อคุณนายน้อมเห็นเข้าก็รัก รัก ลดทิว ความสงบสุขจึงกลับคืนมายังบ้านมหัคคีดังเดิม	นายดาวช่วยจัดฉากเปิดโปงความจริง วนิดาไม่ยอมยกฉีกหน้าคุณนายน้อม จึงไม่แสดงหลักฐาน ทำให้คุณนายน้อมซาบซึ้งใจ และยอมรับในตัวเธอ ประจักษ์ขอแต่งงานกับวนิดาอีกครั้ง และใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข	การตัดทอน ในนวนิยายให้รายละเอียดของการคลี่คลายปมระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ โดยให้ลูกของวนิดาและประจักษ์เป็นกาวใจแต่กลับมี การขยายความ รายละเอียดเกี่ยวกับการขอแต่งงานระหว่างตัวละครเอก เพื่อให้เนื้อเรื่องจบลงอย่างสมบูรณ์ตามความคาดหวังของผู้ชม

จากตารางทำให้เห็นว่า ละครโทรทัศน์เรื่อง วนิดา ใช้วิธีการดัดแปลงมากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มบทบาทปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกชายและหญิงให้มากขึ้น และเพิ่มมิติทางร้ายให้แก่ตัวละครนางอิจจาจนพระเอกสิ้นศรัทธา และเห็นคุณค่าของนางเอกมากขึ้น

1.4 เนื้อเรื่อง

นวนิยายเรื่อง วนิดา มีจำนวนทั้งสิ้น 28 ตอน ส่วนละครโทรทัศน์มีจำนวน 18 ตอน ซึ่งวิธีการดัดแปลงด้านเนื้อหาพบการดัดแปลง 5 ครั้ง การตัดทอน 2 ครั้ง การคงเดิม 10 ครั้ง และการขยายความ 18 ครั้ง โดยมีรายละเอียด ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การดัดแปลงเนื้อเรื่องของนวนิยายเป็นละครโทรทัศน์ 18 ตอน

ตอน	วิธีการดัดแปลง	ผลลัพธ์
1	การขยายความ	เพิ่มฉากการแข่งขันกีฬาโปโล เพื่อแสดงความสามารถในการบังคับม้าของประจักษ์ ซึ่งจะสัมพันธ์กับเหตุการณ์ตอนกลางเรื่อง เพิ่มการให้ภูมิหลังตัวละครสำคัญของเรื่อง ได้แก่ ประจักษ์ พิสมัย วนิดา เพิ่มเหตุการณ์ให้ตัวละครเอกได้พบหน้ากัน และไม่ถูกชะตากัน โดยวนิดาขับรถชนท้ายรถประจักษ์ และไม่ยอมรับผิด
2	การขยายความ	เพิ่มเหตุการณ์การเอาคืนประจักษ์ของวนิดา เพิ่มเหตุการณ์ งานอดิเรกของวนิดา คือ การขี่ม้า
	การดัดแปลง	เปลี่ยนบทบาทของประจักษ์จากผู้นำในการแก้ปัญหา เป็นผู้จำยอมต่อสถานการณ์ เพราะประจวบหนีไป
3	การตัดทอน	รวบเหตุการณ์และเนื้อเรื่องในบทที่ 3-6 ของนวนิยายเป็นตอนที่ 3 ในละครเกี่ยวกับการแต่งงานที่จัดขึ้น คุณนายหนีไปอาศัยอยู่ที่อื่น ประจักษ์ให้สัญญากับพิสมัย วนิดาได้รู้ความจริงเกี่ยวกับการแต่งงาน
	การขยายความ	เพิ่มเหตุการณ์ นายดาวเกลี้ยกล่อมให้ลูกสาวเข้าใจว่าประจักษ์หลงรักเธอและยอมแต่งงาน เพิ่มเหตุการณ์ที่แสดงถึงความรัก ความผูกพันระหว่างพ่อกับลูก

ตอน	วิธีการดัดแปลง	ผลลัพธ์
4	การคงเดิม	รวบเหตุการณ์และเนื้อเรื่องในบทที่ 7-8 เกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันอย่างห่างเหิน แยกข้าวของเครื่องใช้ และอาหารการกิน
	การขยายความ	เพิ่มเหตุการณ์ วนิดาหมดความอดทนเก็บของกลับบ้าน เพิ่มเหตุการณ์ ประจักษ์ช่วยชีวิตวนิดาจากการตกน้ำ เพิ่มเหตุการณ์ การตามสอดส่องชีวิตลูกสาวของนายดาว เพิ่มเหตุการณ์ การออกไปทานอาหารนอกบ้านของวนิดากับประจักษ์ แต่พิสมัยมาพบเข้า ประจักษ์จึงรีบพาวนิดากลับบ้านเพื่อไปอภัยพิสมัย
5	การขยายความ	เพิ่มเหตุการณ์ วันฉลองรัฐธรรมนูญ ทำให้วนิดาได้พบกับพิสมัยในงาน เพิ่มเหตุการณ์ ประจักษ์และวนิดามีปากเสียงกัน
6	การขยายความ	เพิ่มเหตุการณ์ เข้าพระเช้านางระหว่างพระเอกกับนางเอก โดยขณะที่กำลังถกเถียงกันนั้น ทั้งสองเสียหลักล้มลงบนเตียงและได้ใกล้ชิดกัน เพิ่มเหตุการณ์ พิสมัยและปราณีใส่ความวนิดาให้คุณนายน้อมฟัง เพื่อเร่งรัดให้คุณนายน้อมกลับมาอยู่ที่บ้านมหศักดิ์
	การคงเดิม	วนิดาดูแลยายทอง คนรับใช้ที่เจ็บป่วยจนสำนึกผิดที่ทำไม่ดีต่อหญิงสาว
7	การคงเดิม	คุณนายน้อมและพิสมัยตามมาหาเรื่องวนิดาที่บ้านในกรม
	การขยายความ	เพิ่มเหตุการณ์ ปราณีไปเยี่ยมหาประจวบและพบว่าเขาติดการพนัน
		เพิ่มเหตุการณ์ การตบตีระหว่างพิสมัยและวนิดาที่แปลงดอกไม้
		เพิ่มเหตุการณ์ ประจักษ์เสียยาความรู้สึกของวนิดาด้วยการปลุกดอกไม้ทดแทน

ตอน	วิธีการดัดแปลง	ผลลัพธ์
8	การขยายความ	<p>เพิ่มเหตุการณ์ ภาวะหนี้สินทำให้ปราณีต้องไปแต่งงานกับคนอื่น</p> <p>เพิ่มเหตุการณ์ วนิดาเข้าหุ้ร้านตัดเสื้อของอำไพ</p> <p>เพิ่มเหตุการณ์ ประจักษ์หึงหวงวนิดา ที่มีมนตรีมาติดพัน จึงพยายามขัดขวาง และสลบที่นึ่งกับมนตรี ขณะชมภาพยนตร์ ทำให้พิสมัยเริ่มหวาดระแวง</p>
9	การขยายความ	<p>เพิ่มเหตุการณ์ วนิดาไปงานเลี้ยงรุ่นที่โรงเรียน ประจักษ์ตามไปแสดงตัว</p> <p>เพิ่มเหตุการณ์ คุณนายน้อมถ่วงเวลาไม่ให้ประจักษ์ไปทานข้าวกับวนิดา</p> <p>เพิ่มเหตุการณ์ วนิดาไปซื้อผ้าและทานข้าวกับมนตรีจนประจักษ์หึงหวง</p> <p>เพิ่มเหตุการณ์ พิสมัยนำเงินมาใช้หนี้แทนประจักษ์ แต่ประจักษ์ปฏิเสธ วนิดาขอหย่า แต่ประจักษ์อ้างถึงมลทินของคุณหญิงมณฑาให้วนิดายอมอยู่ต่อเพื่อค้นหาความจริง</p>
	การคงเดิม	<p>ประจักษ์ย้ายกลับมาอยู่ที่บ้านมหัคคี วนิดาตามกลับมาด้วยแต่ถูกคุณนายน้อมบังคับให้ไปอยู่เรือนคนรับใช้ และถูกรังแกตลอดเวลา จนประจักษ์รู้สึกละอายแก่ใจ และสงสารวนิดา</p>
10	การขยายความ	<p>เพิ่มเหตุการณ์ นายดาวไม่พอใจที่ลูกสาวถูกข่มเหงจึงประกาศจะฟ้องร้องทำให้คุณนายน้อมมีท่าที่อ่อนลง</p> <p>เพิ่มเหตุการณ์ งานประกวดลีลาศที่ประจักษ์ไม่อนุญาตให้วนิดาออกงานคู่กับคนอื่นนอกจากตนเอง</p> <p>เพิ่มเหตุการณ์ อำพันธ์มีเรื่องกับมนตรี เพราะเขม่นหน้ากัน</p> <p>เพิ่มเหตุการณ์ การฝึกซ้อมเต้นรำระหว่างประจักษ์กับวนิดา และความเคียดแค้นของพิสมัย เมื่อทราบว่าเป็นคู่เต้นรำ</p>

ตอน	วิธีการดัดแปลง	ผลลัพธ์
11	การขยายความ	<p>เพิ่มเหตุการณ์ ความวุ่นวายวันประกวดลีลาศ เพราะพิศมัยทำลายชุดของวนิดาเพื่อให้ตนเองได้ไปงานแทน ภายหลังวนิดาตามมาพร้อมกับอำพัน ณะประกวด พิศมัยพยายามขัดขาหญิงสาวเพื่อให้เสียหลัก หญิงสาวจึงขอตัวกลับ ประจักษ์หลุดเธอขึ้นรถ และมีปากเสียงกันตลอดทางจนในที่สุด ประจักษ์ลืมตัวจูบวนิดา หญิงสาวโกรธและเสียใจ จึงแยกตัวกลับลำพัง</p> <p>เพิ่มเหตุการณ์ ประจักษ์พยายามฝึกทำอาหารจากป่าทองเพื่อเอาใจวนิดา</p> <p>เพิ่มเหตุการณ์ วนิดาไปเที่ยวชายทะเลกับอำไพและอำพัน ประจักษ์ตามมาด้วยความหึงหวง วนิดาขี้มำหนีประจักษ์ เขาขี้ไล่ตามแต่คลาดกัน ก่อนจะประสบอุบัติเหตุกิ่งไม้ตกใส่เพราะพายุฝน</p> <p>เพิ่มเหตุการณ์ ประจักษ์ตามไปแสดงความหึงหวงวนิดาที่บ้านของอำไพ</p>
	การคงเดิม	<p>ปราณีนำเงินมาใช้หนี้แทนประจวบ หลังจากสามีเสียชีวิตทำให้ฐานะดีขึ้น พิศมัยรีบนำเงินไปชดใช้นายดาว แต่ถูกปฏิเสธ ประจักษ์โกรธมากเพราะเป็นการหยามศักดิ์ศรี</p>
12	การขยายความ	<p>เพิ่มเหตุการณ์ วนิดาออกมาตามหาประจักษ์ ทั้งสองได้มีโอกาสสารภาพความในใจต่อกัน และเที่ยวพักผ่อนตากอากาศสองต่อสอง</p> <p>เพิ่มเหตุการณ์ คุณนายน่อมทูปเรือนหลังเล็กที่วนิดาอยู่ ประจักษ์จึงให้หญิงสาวไปพักผ่อนเดียวกับเขาบนเรือนใหญ่</p>
13	การขยายความ	<p>เพิ่มเหตุการณ์ คุณนายน่อมและพิศมัยใส่ร้ายวนิดา แต่ถูกประจักษ์จับได้</p> <p>คุณนายน่อมเตือนสติประจักษ์ให้ตัดตัวออกจากวนิดา</p>

ตอน	วิธีการดัดแปลง	ผลลัพธ์
14	การคงเดิม	เหตุการณ์งานฉลองอายุครบ 60 ปีของคุณนายหอม และกรอปรูปที่ไกลตกลงมากระแทกศีรษะวนิดาทำให้ประจักษ์ สงสารและคอยดูแล
	การขยายความ	เพิ่มเหตุการณ์ การตามราวติดตัวนิดาของพิสมัย เพิ่มเหตุการณ์ พิศมัยวางแผนกับคุณนายหอมเพื่อรวบรัดประจักษ์
	การดัดแปลง	การกลั่นแกล้งวนิดาให้ยกอาหารมาบริการแขกหรือ แต่นายดาวมาช่วยกู้หน้าลูกสาวได้ทันเวลา และแก้ไขสถานการณ์ให้วนิดาได้เด่นรำกับประจักษ์ ในนวนิยายพิสมัยขอยืมสร้อยของวนิดา แต่ในละครอำไพเป็นฝ่ายขอยืม
15	การขยายความ	เพิ่มเหตุการณ์ พิศมัยแอบวางยาประจักษ์ แตมนตรีกลับเป็นผู้รับเคราะห์ เพิ่มเหตุการณ์ คุณนายหอมยุให้ประจักษ์ตบวนิดา แต่เขาปฏิเสธ
	การคงเดิม	คุณนายหอมใส่ร้ายคุณหญิงมณฑาวาเป็นชู้และยกยกสมบัติของตระกูล ประจักษ์พายเรือพาวนิดาไปที่วิหารกลางสระ
16	การคงเดิม	พิสมัยตามคนทั้งสองมา และพลาดพลังทำประตูดิหารปิด ทำให้ถูกขังไว้ใน วนิดาปีนหน้าต่างออกมาเปิดประตู ประจักษ์ดันประตูอย่างแรงจนกระแทกศีรษะวนิดาแตก ประจักษ์และวนิดาเริ่มจิตใจไม่เป็นสุข เมื่อประจวบจะกลับมาชำระหนี้
	การดัดแปลง	สลับเหตุการณ์ในนวนิยายตอนที่ 13 มาไว้ตอนที่ 16 ของละครโทรทัศน์เกี่ยวกับการกลับมาชำระหนี้ของประจวบ
	การขยายความ	เพิ่มเหตุการณ์ ประจักษ์ขอลีกรากับพิสมัย แต่หญิงสาวปฏิเสธ และอ้างคำมั่นที่ประจักษ์เคยพูดไว้

ตอน	วิธีการดัดแปลง	ผลลัพธ์
		เพิ่มเหตุการณ์ พิสมย์ขอให้อนินดาว่าปากจะไม่แยงคนรักของเธอ
17	การขยายความ	เพิ่มเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนตรีกับอำไพ เพิ่มเหตุการณ์ การร่ำลากันระหว่างอนินดา ประจักษ์
	การคงเดิม	ประจวบกลับมาชำระหนี้ ทำให้การแต่งงานสิ้นสุดลง
	การดัดแปลง	เปลี่ยนพฤติกรรมตัวละคร จากเดิมในนวนิยาย ประจักษ์ขอให้อนินดาอยู่กับเขา และออกจากบ้านมหศักดิ์ไปใช้ชีวิตร่วมกัน แต่ในละครโทรทัศน์ อนินดากลับไปกับนายดาว เพราะเห็นแก่พิสมย์
18	การขยายความ	เพิ่มเหตุการณ์ ประจักษ์มาขอพบอนินดา แต่หญิงสาวปฏิเสธ เพิ่มเหตุการณ์ มंत्रीไปปรับทุกข์กับอำไพ ทำให้ทราบความในใจของเธอ และตกลงคบหากัน เพิ่มเหตุการณ์ พิสมย์กรีดข้อมือตนเองเพื่อกดดันให้อนินดาเซ็นใบหย่า เพิ่มเหตุการณ์ ประจักษ์ไม่ยอมเซ็นใบหย่า เพิ่มเหตุการณ์ ประจักษ์ขออนินดาแต่งงานอีกครั้งพร้อมเลี้ยงฉลองอย่างยิ่งใหญ่
	การคงเดิม	ประจวบพาภรรยาชื่อ ชุมศรี มาไหว้คุณนายน้อม แต่คุณนายน้อมไม่ยอมรับเป็นสะใภ้ พวกเขาจึงพากันย้ายออกไปอยู่ที่อื่น ปราณีและพิสมย์ เมื่อหมดหวังจากประจวบและประจักษ์แล้ว ก็ทิ้งคุณนายน้อมไป
	การตัดทอน	ตัดเหตุการณ์งานวันเกิดของปราณีที่ทำให้พิสมย์ต้องขอยืมสร้อยของอนินดา ตัดเหตุการณ์ อนินดา มีบุตรกับประจักษ์ และเป็นกาวใจสลายความขัดแย้งระหว่างอนินดา กับคุณนายน้อม
	การดัดแปลง	คนต้นคิดในการวางแผนจัดงานล้างมลทินให้คุณหญิงมณฑา ในนวนิยายเป็นฝีมือของประจักษ์ แต่ในละครโทรทัศน์เป็นผลงานของนายดาว

ตอน	วิธีการดัดแปลง	ผลลัพธ์
		ในงานวันเกิดของพระยาศิริรัตน์ฯ มีการประกาศความบริสุทธิ์ของคุณหญิงมณฑาในข้อหาลักลอบเป็นชู้ และยกยอกทรัพย์สิน แต่คุณนายน้อมไม่ยอมรับ ทำให้ต้องแสดงหลักฐานซึ่งจะเป็นการประจานว่าคุณนายน้อมเป็นคนอยู่เบื้องหลัง แต่วนิดาปฏิเสธเพื่อรักษาหน้าแม่สามี ทำให้คุณนายน้อมสำนึกผิด ประจวบพายุศรัมากราบแม่ ทำให้ได้ปรับความเข้าใจกัน

จากตารางจะเห็นได้ว่าวิธีการดัดแปลงนวนิยายเป็นละครโทรทัศน์ใช้การขยายความมากที่สุด ตามด้วยวิธีการคงเดิม การดัดแปลง และการตัดทอน ซึ่งใช้น้อยที่สุด จุดประสงค์ของการขยายความเพื่อเพิ่มเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกทั้งสองให้ได้มีโอกาสเรียนรู้นิสัยใจคอกันมากขึ้น ซึ่งในต้นฉบับนวนิยายนั้น พระเอกและนางเอก มีโอกาสใกล้ชิดกันน้อยกว่าในละครโทรทัศน์ อีกทั้งมีการเพิ่มตัวละครเข้ามาในเรื่องเพื่อเป็นอุปสรรคของความรักระหว่างพระเอกนางเอก ทำให้เรื่องราวขยายออกไป ดังนั้น การขยายความ จึงเป็นวิธีการที่ถูกนำมาใช้มากที่สุด

2. แก่นเรื่อง

แก่นเรื่อง หมายถึง ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า ทั้งนวนิยายและละครโทรทัศน์นำเสนอแนวคิดที่ตรงกัน 3 ประการ และแตกต่างกัน 1 ประการ ดังนี้

2.1 แก่นเรื่องที่ตรงกันระหว่างนวนิยายและละครโทรทัศน์

2.1.1 การทำดียอมส่งผลดี

จากเรื่อง วนิดาเป็นตัวแสดงที่ทำให้เห็นแก่นเรื่องนี้ได้ชัดเจนที่สุด เดิมนั้นทุกคนในบ้านมหัศจรรย์ดีต่างไม่ยอมรับเธอ ตั้งแวงรังเกียจตั้งแต่คุณนายน้อมไปจนถึงบ่าวอย่างยายทอง แต่เมื่อเวลาผ่านไป ความดีที่เกิดจากความมีน้ำใจ เสียสละ ไม่อาฆาตจองเวรของวนิดาทำให้คนรอบตัวยอมรับและชื่นใจประจักษ์ได้ เช่นเดียวกับประจักษ์ ที่พยายามคงความยุติธรรม และแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ส่วนตัวละครที่ทำความเลวต่างได้รับผลกระทบ เช่น พิสมัยต้องสูญเสียคนรัก และคุณนายน้อมต้องอับอายจากการถูกเปิดโปงความผิด

2.1.2 ผู้ดี คือ ผู้ประพฤติดีทั้งกาย วาจา ใจ ไม่ใช่เงินทองยศศักดิ์ หรือ

หน้าตา

ในนวนิยายมีการใช้ตัวละครเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของนิยามคำว่า ผู้ดี

ผ่านพฤติกรรมของตัวละครเอก คู่ตรงข้ามที่สำคัญ คือ คุณนายน้อม และวนิดา เพราะคุณนายน้อมมักจะอ้างว่าตนมีเกียรติยศ และชาติตระกูลสูงส่งกว่าวนิดาที่มาจากตระกูลของนายดาวเจ้าหน้าหน้าเลือด วนิดาจึงไม่คู่ควรกับตระกูลมหัศจรรย์ แต่เมื่อความจริงเรื่องคุณหญิงมณฑาถูกเปิดเผยทำให้ทราบว่าคุณนายน้อมอยู่เบื้องหลังการใส่ความ กลับกลายเป็นเธอเองที่สร้างความเสียหายให้แก่ตระกูลมหัศจรรย์ ส่วนในละครโทรทัศน์ได้เพิ่มเหตุการณ์ให้วนิดาปฏิเสธที่จะแสดงหลักฐานเพื่อประกาศความผิดคุณนายน้อมที่ใส่ความคุณหญิงมณฑา ทำให้คุณนายน้อมเกิดความสำนึกผิดและยอมรับหญิงสาวเป็นลูกสะใภ้

2.1.3 จิตใจของคนเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

ทั้งนวนิยายและละครโทรทัศน์ต่างแสดงให้เห็นว่า จิตใจคนเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เพราะเวลาที่ผ่านมา ทำให้วิถีคิด ความรู้สึกของคนเราเปลี่ยนแปลงไปได้ตามวัยและประสบการณ์ชีวิต ดังนั้น ประจักษ์จึงเปลี่ยนใจจากพิสมัยมารักวนิดา เพราะนานวันเข้า เขาก็ยิ่งประทับใจความดีของหญิงสาวมากกว่าพิสมัย คนที่เขาคิดว่ารู้จักเป็นอย่างดี

2.2 แก่นเรื่องที่แตกต่างกัน

แก่นเรื่องที่แตกต่างกันระหว่างนวนิยายกับละครโทรทัศน์ มี 2 ประการ กล่าวคือ นวนิยายแสดงให้เห็นว่า การพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจยอมให้ผลดี เมื่อประจักษ์และวนิดาต้องจับปลัดจับผลูมาแต่งงานกันนั้น ทั้งสองต่างซึ้งน้ำหนักรั้งผลดี ผลเสียของเหตุการณ์และยอมอดทนแต่งงานเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้ลุล่วง ส่วนวนิดา ในหลายเหตุการณ์ที่วนิดาหนีออกจากการกระทำและคำพูดของคนอื่น แต่หญิงสาวจะเลือกอดทน และใช้สติพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมก่อนเสมอเพื่อศักดิ์ศรีของตนเองและวงศ์ตระกูล จนได้รับการยอมรับและยกย่องในที่สุด ส่วนในละครโทรทัศน์เสนอแก่นเรื่องรักแท้แพ้ใกล้ขีด เพราะเมื่อประจักษ์ได้เรียนรู้นิสัยใจคอของวนิดามากขึ้น เขาก็ได้เห็นว่าแท้จริงแล้ว หญิงสาวไม่ได้เป็นคนฉวยโอกาสอย่างที่เขาคิดไว้ ทำให้ชายหนุ่มเกิดความประทับใจและยอมรับนับถือตามมา

จากแก่นเรื่องที่พบจะเห็นได้ว่า นวนิยายและละครโทรทัศน์นำเสนอแนวคิดที่สามารถประยุกต์ให้เข้ากับสภาพการณ์ปัจจุบันได้ ไม่เจาะเฉพาะแค่ความรักและการแต่งงาน การทำความดี และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ถือเป็นพื้นฐานของชีวิตที่ปกติสุข ส่วนความเข้าใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงของจิตใจคนก็เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์รับมือกับความไม่สมปรารถนาได้ง่ายขึ้น

3. ตัวละคร

ตัวละครเอกในนวนิยายเรื่อง วนิดา ได้แก่ วนิดา ประจักษ์ พิสมัย และคุณนายน้อม แต่ในละครโทรทัศน์เพิ่มบทบาทให้แก่นายดาวเป็นตัวละครเอกด้วย โดยบทบาทที่เพิ่มขึ้นมานั้น คือ

ความเป็นพ่อที่มีความรักและผูกพันกับวนิดา แตกต่างจากในนวนิยายที่นายดาวค่อนข้างเย็นชา และออกคำสั่ง การเพิ่มบทบาทให้นายดาวมีความเป็นพ่อมากขึ้น มีส่วนช่วยเพิ่มความสมจริงและลดกระแสต่อต้านของผู้ชมยุคใหม่ ที่ยอมรับการเลี้ยงดูแบบให้อิสระมากกว่า นอกจากนี้ ยังมีตัวละครประกอบที่ละครโทรทัศน์เพิ่มขึ้นมา แต่ไม่ปรากฏในนวนิยาย คือ มন্ত্রী ซึ่งการเพิ่มตัวละครนี้เข้ามาทำให้ชีวิตรักของตัวละครเอกมีอุปสรรคเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการปรับเปลี่ยนบทบาทของอำพันให้เป็นผู้แข่งกับมন্ত্রীเพื่อช่วงชิงความรักของวนิดา

นอกเหนือจากลักษณะนิสัยแล้ว เครื่องแต่งกายเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ละครโทรทัศน์ฉบับปี พ.ศ. 2553 นำเสนอไม่ตรงกับในนวนิยาย แต่ใช้การสร้างสรรค์ใหม่เพื่อให้เครื่องแต่งกายของตัวละครในโทรทัศน์สวยงามมากยิ่งขึ้น การปรับเปลี่ยนเครื่องแต่งกายของตัวละครให้ทันสมัยตามแนวโน้มของตะวันตกนี้ เป็นลัทธิพันธบทในแนวคิดที่เกิดจากการสร้างสรรค์ และตีความใหม่ของผู้จัดละครที่ได้อธิบายว่า เครื่องแต่งกายในละครเรื่องนี้ใช้ข้อมูลแฟชั่นยุค 50 เป็นต้นแบบ (เทรนดาวน์ดา แพนชั่นสาวหวาน สไตลิ่งวินเทจแรงดี ไม่มีตก!, 30 กันยายน 2553) ซึ่งหลังจากออกอากาศแล้ว ได้กลายเป็นกระแสนิยมเลียนแบบการแต่งกายของวนิดาในขณะนั้นด้วย

4. ฉาก

ฉากในนวนิยายเรื่อง วนิดา ผู้เขียนบรรยายเพียงสังเขป ดังนั้น ในละครโทรทัศน์ฉบับ ปี พ.ศ. 2553 จึงเลือกใช้อาคารโบราณต่าง ๆ ในประเทศไทยเป็นสถานที่ถ่ายทำฉากสำคัญต่าง ๆ เช่น สำนักงานตรวจบัญชีกองทัพบก ใช้เป็นบ้านของนายดาว วงศ์วิบูลย์ อาคารเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ใช้เป็นบ้านมหศักดิ์ อาคารมิวเซียมสยาม ใช้เป็นสถานที่ทำงานของประจักษ์ วรบุระริสอร์ต แอนด์ สปา ใช้เป็นสโมสร บ้านเอคคะนาค ใช้เป็นจวนของเสด็จ (wabash311, 12 ตุลาคม 2553) สถานที่เหล่านี้ แม้จะไม่ตรงกับบทบรรยายในนวนิยาย แต่ผู้จัดละครได้พยายามคัดเลือกสิ่งปลูกสร้างในอดีตมาเป็นตัวแทนฉากสถานที่ต่าง ๆ ในละครเพื่อให้ผู้ชมได้กลิ่นอายของความเก่าแก่ตามฉากในบทประพันธ์ แต่ยกเว้นฉากบ้านมหศักดิ์ที่นำเสนอในละครโทรทัศน์ที่มีความสมัย หรรษา แตกต่างจากในนวนิยายที่ระบุไว้ว่าค่อนข้างเก่าและทรุดโทรม อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลที่ปรากฏในเว็บไซต์พันทิป พบว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์ต่างชื่นชมความพิถีพิถันของผู้จัดในการเลือกสถานที่ถ่ายทำที่ได้ภาพฉากและบรรยากาศที่สวยงามสอดคล้องกับเรื่อง (wabash311, 12 ตุลาคม 2553)

การอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดสัมพันธบทแนวนอนและแนวตั้งเพื่อศึกษาการดัดแปลงนวนิยายสู่ละครโทรทัศน์ 4 ประการ ได้แก่ การขยายความ การดัดแปลง การตัดทอน และการคงเดิม โดยเปรียบเทียบบทหลังเคราะห์ละครโทรทัศน์ที่สร้างขึ้นกับตัวบทนวนิยายของวรรณสิริ โดยพิจารณาตามองค์ประกอบของเรื่องเล่า 4 ประเด็น ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และฉาก

ด้านโครงเรื่อง การดัดแปลงนวนิยายเรื่อง วนิดา เป็นละครโทรทัศน์ ใช้การขยายความมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของวิภาววรรณ สมุทรักษ์ และคณะ (2563) ที่พบว่าการเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนเข้ามาทำให้เนื้อเรื่องเข้มข้นได้อรรถรส เพราะการดัดแปลงนวนิยายเป็นละครโทรทัศน์ต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนโครงเรื่อง และการตัดทอนส่วนที่ไม่สามารถนำเสนอได้ รวมถึงการสร้างสถานการณ์เพิ่ม (จิรมน สังข์ชัย, 2562) ส่วนแก่นเรื่องที่พบในละครโทรทัศน์เรื่อง วนิดา แตกต่างจากแก่นเรื่องในนวนิยาย 1 ประเด็น คือ รักแท้แพ้เกลียดชัง ซึ่งเมื่อพิจารณาด้วยแนวคิดสัมพันธบทแนวตั้งแล้วจะพบว่าผู้จัดละครและผู้กำกับมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้ชมที่ต้องการเห็นความเกลียดชังของตัวละครเอกชายหญิงมากขึ้นทั้งนี้เพื่อประโยชน์ด้านเรตติ้งและรายได้ ด้านตัวละครพบว่ามีการเพิ่มบทบาทและตัวละครใหม่ที่ไม่ปรากฏใน นวนิยายเพื่อให้เนื้อเรื่องน่าสนใจยิ่งขึ้น (วิภาววรรณ สมุทรักษ์และคณะ, 2563; จิรมน สังข์ชัย, 2562) ส่วนฉากพบว่ามีการคงเดิมและมีการดัดแปลงให้ทันสมัยมากขึ้น เช่น บ้านมหาดักดี และบ้านพักในกรมทหาร ซึ่งฉากที่เปลี่ยนแปลงไปนี้เป็นเพราะสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของฉากในละครโทรทัศน์ (พลอยพรรณ มาคะผล, 2558)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการดัดแปลงนวนิยายเรื่อง วนิดา เป็นละครโทรทัศน์ครั้งต่อไป ควรให้ความสำคัญกับเหตุผลการกระทำของตัวละคร และปรับเนื้อหาให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้นใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1.1 เพิ่มเหตุผลของการกระทำของคุณนายน้อยให้ชัดเจนมากขึ้นกว่าการมีนิสัยขี้อิจฉา ปากร้าย และเจ้าชู้จ้าว่าง เช่น ความน้อยเนื้อต่ำใจในสมัยยังสาวที่สะสมมาจนกระทั่งตัดสินใจใส่ร้ายคุณหญิงมณฑา หรือเพิ่มเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้ชมเข้าใจถึงสาเหตุของความจงเกลียดจงชัง เช่น มรดก การถูกเปรียบเทียบ เพราะปมในอดีตเหล่านี้จะทำให้ตัวละครร้าย ‘อย่างมีเหตุผล’ และควรนำเสนอผลเสียของการมีนิสัยเช่นนี้ของคุณนายน้อย โดยไม่ต้องรอให้ตัวละครสำนึกผิด

ตอนท้ายเรื่อง เช่น อาการนอนไม่หลับ เพื่อให้ผู้ชมได้ข้อคิดว่า การประพฤติตนไม่ดีนั้นส่งผลร้ายทันที โดยไม่ต้องรอเวรกรรมตามสนอง หรือชาติหน้า แต่การทำไม่ดี ให้ผลทันที

1.2 การผูกปมด้านความน้อยเนื้อต่ำใจนี้ยังสามารถนำมาเป็นปมปัญหาในการเลี้ยงดูบุตรของคุณนายน้อมได้อีกประเด็นหนึ่งด้วย เช่น ความกระหายที่จะได้รับการยอมรับจากครอบครัวทำให้ประจวบทุ่มเทและลุ่มหลงกับการพนัน และมีหนี้สินรุงรังจนกระทั่งมีเจ้าหนี้มาติดตามทวงบุญคุณ แต่สุดท้ายนายดาว กลับเป็นคนรับรวมหนี้เพื่อแก้ปัญหาให้ ซึ่งในใจของนายดาวนั้นมีแผนการที่จะให้วินดาได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของมหัศจรรย์เพื่อล้างมลทินให้คุณหญิงมณฑา อยู่แล้ว จึงได้ทำสัญญากู้ยืมเงินกันขึ้น แต่ด้วยนิสัยที่แก้ไม่หายทำให้ประจวบหลงมัวเมากับการพนันอีกครั้ง ฉะนั้น เมื่อประจักษ์ทราบปัญหาแล้ว จึงยินยอมทำตามคำขอร้องของนายดาวด้วยความเกรงใจ จะดีกว่าการที่กำหนดให้ประจักษ์เซ็นสัญญาโดยไม่อ่านให้ถ้วนถี่ เพราะไม่สมเหตุสมผลกับความเป็นจริง

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างประจักษ์และพิสมัย แม้ว่าจะเป็นคู่รักกันมาก่อน แต่ควรแสดงให้เห็นว่า ในขณะที่ยังรักกันดีนั้น มีปัญหาบางอย่างของชีวิตคู่ที่ทั้งสองคนยังไม่เห็น เช่น ความเอาแต่ใจของพิสมัย ความนิ่งเงียบของประจักษ์ แต่เมื่อมีวินดาเข้ามา ทำให้ปัญหาเริ่มบานปลาย และกลายเป็นเหตุที่ทำให้คนทั้งสองหมดรักกัน ส่วนสาเหตุความร้ายกาจของพิสมัยอาจให้รายละเอียดความกดดันจากญาติพี่น้องและเสด็จ ที่ถามถึงงานแต่งงานของเธอกับประจักษ์ และความอับอายที่ประจักษ์กับวินดาออกงานสังคมด้วยกัน และทำให้พิสมัยกลายเป็นอื่น ความกดดันเหล่านี้จึงกลายเป็นความเคียดแค้นที่ต้องแสดงความเหิงหวง ความระแวง การประชดแดกดันจนหมดเสน่ห์ หากบทละครสามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจปัญหาชีวิตรักของประจักษ์กับพิสมัยได้ชัดเจน ทั้งก่อนและหลังที่จะพบกับวินดาจะทำให้ผู้ชมเข้าใจได้ว่าถึงไม่มีวินดา ชีวิตรักของประจักษ์และพิสมัยก็อาจจบลงได้ในวันใดวันหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรเพิ่มเติมในประเด็นปัจจัยความสำเร็จของละครโทรทัศน์เรื่อง วินดา ด้วยมิติอุตสาหกรรมตามแนวคิดการดัดแปลงศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2537). *มายาพิณีจ : โลกนี้คือละครหรือโรงละครกลายเป็นโลกนี้*.
กรุงเทพฯ : เจนเดอร์เพรส.
- จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา. (2558). *การแปรรูปวรรณกรรม เล่ม 1*. ขอนแก่น. ขอนแก่นการพิมพ์.
- จิรมน สังข์ชัย. (2562). การดัดแปลงนวนิยายชุดผ้าของพงศกรเป็นบทละครโทรทัศน์.
วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 39(1),
137-161.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2549). *ด้วยแสงแห่งวรรณคดีเปรียบเทียบ : วรรณคดีเปรียบเทียบ :*
กระบวนการทัศน์และวิธีการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์วรรณคดีศึกษา, คณะอักษรศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัทธัญ ประสานนาม. (2564). *เขียนด้วยเงา เล่าด้วยแสง: วรรณกรรมกับการดัดแปลงศึกษา*.
กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- พลอยพรรณ มาคะผล. (2558). *ละครรีเมกกับการถ่ายโยงเนื้อหาในละครโทรทัศน์ไทย*.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ethesisarchive.library.tu.ac.th/
thesis/2015/TU_2015_5607030300_3069_2779.pdf
- วรรณสิริ. (2534). *วนิดา*. กรุงเทพฯ: พดุงศึกษา.
- วิภาวรรณ สมุทรักษ์, อนุชิต สุวรรณปัด, สุพิชฌาย์นพวงศ์ณ อยุธยา. (2563). การศึกษา
การแปรรูปวรรณกรรมจากนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์ เรื่อง *เมียน้อย*. *วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 39(5), 33-43.
- SANOOK. (30 กันยายน 2553). *เทรนด์วนิดา แฟชั่นสาวหวาน สไตลิ่งวินเทจแรงดี ไม่มีตก*.
SANOOK. www.sanook.com/women/8285/
- TV DIGITALWATCH. (1 กันยายน 2564). *"วนิดา" ละครรีรันหลายรอบ เรตติ้งไม่ธรรมดา*. TV
Digital Watch. www.tvdigitalwatch.com/rating-31-8-64/
- Wabash311. (12 ตุลาคม 2553). *กระทู้ "ตามรอย วนิดา" ส่งท้ายละคร ตอนอวสาน ... เชิญ
ติดตามครบทุกฉากจากละคร*. Pantip. [topicstock/2010/10/A9795706/A9795706.htm](http://topicstock.pantip.com/chalermthai/topicstock/2010/10/A9795706/A9795706.htm)
- Fiske, John. (2003). *Reading television*. London: Routledge.